

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gasparis Lechneri E Societate Iesv Theologi. Sodaliv Parthenivv. Siue Libri Tres Qvibvs Mores Sodalivm Exemplis Informantvr

Lechner, Kaspar

Dilingæ, 1628

XVII. Colloquendo hortandoq[ue] multis prosunt Sodales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51916)

culparum nostrarum ratio est, alios *Iacob. 5.*
 à noxis auertere. *Quoniam qui con-*
uertere fecerit peccatorem ab errore viae
suae, saluabit animam eius à morte, &
operiet multitudinem peccatorum.
 Multa debes? expedita est ratio: lu-
 crate alios, & nomina tua dissoluisti.

CAPVT XVII.

COLLOQUENDO

Hortandoque multis pro-
sunt Sodales.

QVanta vis humanæ orationi in-
 sit, perspectum è Rhetorum li-
 bris est. In vtranque partem valet
 eloquentia, seu ad malum incitare,
 seu ad virtutem velit impellere. Imo
 verbo sæpe vno acriter prolato, ma-
 gna animorum inclinatio consecuta
 est. Sed in familiaribus colloquijs *Vis bono-*
 non minor virtus est, ipsa sua simpli- *rum col-*
 citate sese in pectora insinuante ser- *loquioris.*
 mone. Quare vt hac quoque ratione
 auxilio compluribus hominibus es-

sent Sodales laborarunt; rudium præcipuè institutione atque omnium ad vitæ integritatem adhortatione. Exemplapauca verum nos dicere probabunt.

*Rudes
instruit.*
C.D. I.D
XCVII.

I. Bilbili tanta ingenij quidam hebetudine fuit, vt multis annis præcipua Religionis nostræ capita nunquam comprehendere memoriâ potuerit. Tandem Sodali erudiendus traditur: ad cuius vocem diuina protinus lux hebeti menti affulsit, vt quæ longissimo tempore ab alijs discere nequiverat, horæ quadrante perceperit.

C.D.
I.DXC.

II. Coloniae vir magnæ auctoritatis aliquot annis certis locis ac diebus magnam egenorum turbam stipe refectam doctrinæ Christianæ disciplinis imbuit. Ex eodem Sodalitio alius cum socio ad Batauos profectus, eis, qui inter illos rectæ Religionis adhærebant, robur animi addidit, alios in viam reduxit, cænobitas ad veteres leges reuocauit: in vna Ultraiectina vrbe familias viginti Ecclesie restituit.

III.

III. Puerorum quoque in erudi- CIX. IX
 endis simplicibus ardor multis in lo- LXXXVI.
 cis se prodidit. Duaci vnus quicquid
 à rebus scholasticis vacui temporis
 nancisci potuit, id in remotioribus
 vicis inuisendis, & in rudi pueritia
 instituenda posuit: de suo munuscu-
 la illis attulit, vt ad discendum alli-
 ceret. Socios quoque pij operis ali-
 quos ætate atque studijs pares adle-
 git, vt fructus latius pateret. Idem à
 Turnonensibus Sodalibus inuenio
 factitatum.

IV. Astigitani Clerici Schola- CIX. IX
 sticis puerisque per compita vrbs XCIII.
 capita doctrinæ sacrae decantanti-
 bus sese admiscunt, simulque magna
 vocum contentione & populi totius
 admiratione consonant. Eandem
 tradendæ sacrae disciplinæ curam
 gessere Mediolanenses.

V. Traiecti Sodalitas coacta est CIX. IX.
 doctrinæ Christianæ promouendæ. CIX.
 Cuius Protector declaratus est, vr-
 bis Gubernator; Directores, duo De- CIXIII.
 cani; Prouisores vterque vrbs Con-
 sul;

ful; Assessores, quatuor ciuitatis Parochi. Quorum nomina palam enūciata sunt, vt ciuitas intelligeret, quibusnam res catechistica maxime cordi esset, magnumque ea res momentum ad pietatem attulit.

C19.
100CVI. VI. Ad quod studium serio vrgendum Christus ipse forma speciosi pueruli Præfectum Bononiensis Sodalitij hortatus esse scribitur. Cui viso libentius fidem habeo, quod sciam illam teneræ ætatis institutionem Deo inprimis gratam atq; iucundam esse, ex qua ætatis totius seges ac fructus adolescat. Quæ institutio rudiū eò pluris facienda est, quo se illustriores personæ ad eam applicant, cuius exemplum hoc esto. In ea reformatione quæ circa Religionem nuper in Boëmia per Augustissimum Imperatorem Ferdinandum II. instituta est, primas partes egit perillustri Dominus Zbenko Comes à Collo-uurat, olim Congregationis Diligantæ membrum. nam non modo rei bene gerendæ præfuit, vt ad septem
millia

C19. 19
CXXVIII.

millia Catholicas partes traducti sint; sed ipse instructoris atque Catechistæ vicem obiuit, rudesque magnâ curâ docuit, quæ rectè sentire, quæ facere deberent. Ut hinc quoque possis noscere, quam Catholica Religio vera sit, cuius Doctores ipsi quoque perillustres esse velint. Ad sectas alias docendas vulgi detrimenta adsciscuntur.

VII. Enituit Monasterij è Sodalitio penè puerulus, qui parentem hæreticum, tamdiu precibus, historicis exemplisque de B. Virgine narrandis fatigauit, donec perfidia posita rectè sapere didicerit. Alterius Ipsius industria merito posteritati commendatur. Namque cum eius condiscipuli ad sacram sese ædem conferrent, eodem complures ipse libros attulit, ut haberent alij, quo vtiliter se occuparent. *Eodem.*

VIII. Sed messem vberriamam & retulerunt & etiamnum inferunt Sodalitas, si quando colloquijs pijs semet aliosque ad pietatis augmentum in-

I s. cita-

*Dæmon
colloquia
pia in-
terrupt.
Cp. 101.* citarunt. Vnde colloquia eiusmodi
interturbare Dæmon sæpe vehemen-
ter nisus est. exemplum vnum affe-
ram. Valentiaë Sodales piscatione
seu tempus fallebant, seu rem facere
volebant. Cum igitur laxatis iam re-
tibus sudibusque præfixis, in tugu-
riolum ad paludis oram conuenis-
sent, vt interim diuinos miscerent
sermone, dum sperati in retia pisces
se induerent: vnus, qui ad retia ser-
uanda relictus fuerat, videt Scapham
aduentantium hominum plenam,
qui retia soluere, aut prædam præ-
cipere velle videbantur: conclamat:
ad arma concurratur; sed cymbam
ingressi, vt hostem propulsarent, su-
bito neminem conspiciunt, dum ad
litus redeunt, è latibulis denuo fu-
res se proripere visi ab omnibus; re-
torquent nauiculam, inque hostem
impellunt, sed ex oculis præstigiæ il-
lico euanuerunt. illi ad cæptum col-
loquium non sine rubore redeunt,
quod tam facile turbari dæmonis
fraude se passi sint. Ludibria aliorum
sæpe

sæpe Dæmonis vice funguntur. sed aude contemnere, & hæc in ventos abibunt.

IX. Neapoli tam multi ad exoluenda peccatorum vincula pijs Sodalium colloctionib⁹ excitati sunt, vt cum per Sacerdotum penuriam, tot audiri non possent, Archiepiscopi iussu singulæ Religiosorum familiæ Sacerdotum auxilia supplerint.

CIO. IO
LXXXIII.

X. Infinita alia sunt, quibus ostendi posset cohortationibus Sodalium præclarè multa instituta, à virtijs abstractos, ad virtutè perductos, Congregationi adscriptos fuisse quamplurimos; sed quia piscatus hic adeo passim increbuit, vt noui nihil dici queat, supersedeo pluribus. vnus tamen ex Annunciatæ Virginis Sodalitio dicendi agendique vis sine flagitio omitti non potest, cuius studio Congregatio integra co-

Vnius So-
dalis stu-
dionona
Sodalitas
instituta.

CIO.
IO CIV.

uere cohortationibus. Sed diu cum paucis eo itum est, priuato potius cuiusque consilio, quàm vt aliquibus legibus vterentur. Aduenere sacri dies, quibus patienti Christo parentamus; cumque in templo Societatis primus ille & alius quidam in ea pietate socius colloquerentur, eo tandem venire & ad diuinam gloriam, amplificandam, & ad pietatem exercendam, atque ad insignem agrorum utilitatem, ad vrbs denique præclarum exemplum rem cessuram si mos ille frequentandi Nosocomium, non paucis solum esset pro libito, vt antea, sed multis esset communis, qui certis Sodalitatis legibus adstringerentur, placuit consilium; tunc initus aliquorum numerus, qui primi possent aggregari. Mirum dictu; abeuntibus è templo obuiam venerunt omnes illi, quos animo sibi socios destinarent. quare redeunt ad Collegium, itur in Congregationem, proponitur res; indicitur status dies ad deliberandum. Vbi conuenerunt, licet ali-

aliqui venissent parati ad proponen-
 das difficultates, breui tamen omnes
 præmissa vnius cohortatione con-
 senserunt, adeo vt cum ad suffragia
 ventum est, nemo fuerit, qui contra-
 diceret. Leges sancitæ Sodalibus hæ:
 vt conueniant singulis mensibus o-
 mnes certum in locum, vbi agatur
 de ratione ministrandi infirmis, erra-
 ta cuiusque publicè aperiantur, pœ-
 næ proponantur: quibus iniungun-
 tur, ea promptitudine exequuntur,
 vt planè virtutis studio incensos ag-
 noscas. Tirones non nisi sex mensi-
 bus probatos admittunt. Diebus cer-
 tis ad Nosocomium conueniunt:
 eorum vni ceteri ad nutum omnes
 obediunt: is cuique sua munia distri-
 buit; nullus sine eius facultate disce-
 dit. Aliqui quotidie eo accedunt; ali-
 qui sæpius, quàm Sodalitij legibus
 teneantur. Adeo exactè res seruatur,
 vt ex cætu eijciantur, si qui segniores
 fuerint deprehensi: lacrymantur præ
 gaudio ægroti, qui tot ingenuorum
 adolescentum studio, magnam par-

*Hæc vni-
 caratio
 est Sodalitates in
 vigore con-
 seruatis.*

tem sentiunt leuari sibi ærumnarum, quas morbus secum afferre solet. Et sanè illi magna præbent exempla virtutum, præsertim in tolerando aspectu vulnerum & fœtore; nec defuit, qui scaturientem saniam ore exceperit, ut naturæ subterfugientis horrorem superaret, & in posterum ad ea munia redderetur alacrior.

*DE spe-
cialibus
Sodalitæ-
tatibus.*

XI. Quo vno exemplo satis declaratur præter eam Sodalitatem, in quam adscripti sunt, Sodales nonnullos inter se cœtum aliquem inire posse, vbi certis legibus certoque ductore ad rem quampiam præter cæteros singulariter ipsi incumbant.

*l. x. c. 5. §.
8.*

Talis cœtus est illud Ingolstadtense Colloquium, de quo supra dictum est. Atque eiusmodi cœtus ad integrorum Sodalitiorum restaurationem valere plurimum, nemini dubium esse debet. Nam cum tota aliqua Congregatio euanescente sensim initiorum feruore, sua quadam incuria defloruit, ut subinde

*Modus
percom-
modus re-
forman-
di Sodalitæ-
tates de-
floreſcen-
tes.*

fic.

fieri monuimus alibi: difficile est ve-
 terem nitorem atque ordinem simul
 reducere, nisi plerique velint. Ex-
 spectare autem aut conari, vt pleri-
 que velint; cogitanti forsitan non
 perinde longum arduumque videbi-
 tur, atqui infinitum fermè experi-
 enti & tentanti laborem accersit.
 Multitudo enim quando à legibus se
 semel exoluit, difficulter se iterum
 illigari sinit. Sed pauci primum inter
 se foederati, si ex priuato pacto legi-
 bus Sodalitatum seruandis incum-
 bant, sensim ad se plures inuitant, at-
 que iterum alios atque alios: tum
 numero auulsi iam ex officio faciunt,
 quod principio priuata Religione
 facere prætenderunt. Quo fit vt re-
 liqui vel consequantur, vel si nolint,
 ab omnibus auulsi face Sodalitium
 liberent. Quod si id studium ab ini-
 tio præ se tulissent, odio frustra que
 fuissent. Sed de hoc genere alius erit
 agendi locus.

l. 1. c. 7.
 §. 2. & 3.

XII. Denique ad colloquia per-
 tinent illæ Sodalium inter se con-
 uen-

De con-
 ferentijs
 Sodalium.

uentibus suis, de pijs rebus, familiares dissertationes, dum re vna ad mores spectante in medium allata plurium sententia exigitur: aut potestas fit, de qua velint, requærendi. Quæ consuetudo à veteribus Ascetis, imò à Socraticis vsque temporibus deducta, in multis Sodalitatibus etiamnum viget, estque suum operæ precium. Nam Oratorium illud genus dicendi, vim quidem suam habet; hoc tamen familiare & liberum dubitationes melius exponit, facilius expedit, animos aperta illa agendi ratione occupatos fortius deuincit atque in bonum inflectit. Illum sic colloquendi morem nostra quoque ab ipso exordio complexa Congregatio permultos annos maximo bono conseruauit, vt in commentarijs perscriptum est.

XIII. Hæc habui, quæ de Sodalium communibus singularibusque virtutum exercitationibus scriberem, pauca è plurimis, rudiori Miner-

nerua, quàm virtus eorum merebatur. Dabitur bono DEO fauente, vt vel alij feliciore calamo, vel nos laboriosiore plura in lucem aliquando proferamus. Nunc quæ in Sodales beneficia, aut per eos in alios à Deipara profecta sint, videamus,

SO-